

MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZETI EGYETEM
KÖNYVTÁR, LEVÉLTÁR ÉS MŰVÉSZETI GYŰJTEMÉNY

Szakmai beszámoló

**„A Magyar Képzőművészeti Egyetem Levéltárának állományába tartozó 3 db 19. századi
hallgatói anyakönyv és 1 db oklevél restaurálása”
témájú pályázat megvalósításáról**

NKA Közgyűjtemények Kollégiuma

Pályázati azonosító: 505111/04916

I. Hallgatói anyakönyvek restaurálása

Az elnyert támogatásnak köszönhetően a pályázatra benyújtott restaurálási tervünk teljes egészében megvalósításra került. A hallgatói anyakönyvek, nyilvántartások intézménytörténeti jelentősége felbecsülhetetlen, megóvásuk az intézmény fontos célja. A felsőfokú művészképzés kezdetének időszakából származó beíratási lajstromok, törzskönyvek alapján rekonstruálható az egykori hallgatók névsora, személyes adatai és képzésük részletei.

A következő hallgatói anyakönyvek teljes restaurálása és szakszerű, az eredeti borító megőrzésére is figyelmet fordító bekötése valósulhatott meg:

I. 1. Megújult az 1876/1877-es tanévre beiratkozott művésznövendékek és rajztanárjelöltek adatait tartalmazó 150 éves beíratási lajstrom (jelzete: MKEL, 11/a. 1. kötet). Eddigi ismereteink szerint az intézmény 1871-es alapításának évétől egészen 1876-ig nem maradtak fenn hallgatói anyakönyvek, így az 1876/1877-es tanév beíratási lajstroma a törzskönyvek sorozatának első kötete.

I. 2. Elkészült az 1878/1879-es tanév (jelzete: MKEL, 11/a. 3. kötet) hallgatói anyakönyvének szakszerű restaurálása. A kötet lapjai elváltak a félvászon kötéstől, ezáltal sérülésmentesen nehezen lehetett azokat lapozni. A restaurálás során tartós kötés készült, valamint a töredezés jeleit mutató, néhol már hiányos oldalak is javításra kerültek az esetleges adatvesztés megelőzése érdekében.

I. 3. Kiemelten fontos cél volt a súlyosan sérült lapokat tartalmazó, 1885/1886-os tanévben beiratkozott növendékek adatait regisztráló beíratási lajstrom teljes helyreállítása (jelzete: MKEL, 11/a. 10. kötet). A kötet mintegy negyven lapját ismeretlen időpontban és tisztázatlan körülmények között függőleges irányban pengével elvágták, a kötet gerincéhez közel, éppen a

hallgatók nevének bejegyzésénél. Elsőként helyreállítottuk az összetartozó lapok sorrendjét, vagyis a teljes kötetet újra összeillesztettük a kézzel írt szöveg rekonstruálásával. Ezt követően adtuk át a restaurátor részére. Az állományvédelmi szempontból kifogástalan restaurálás eredményeképpen a kötet ismét olvasható és egyúttal digitalizálásra is alkalmassá vált.

Elhelyezés: Mindhárom kötetet a 11/a állag többi hallgatói törzskönyve mellett helyeztük el időrendi sorrendben, a kötetszámuknak megfelelő helyre. A keskeny gerinccel rendelkező köteteket fektetve tároljuk a levéltári szakfelügyelet által megfelelően minősített levéltári raktárunkban (Bp., Andrássy út 71. főépület, Könyvtár, Levéltár és Művészeti Gyűjtemény szervezeti egység levéltári raktára). A raktárhelyiség száraz, ahol a relatív páratartalom és az éves átlaghőmérséklet az állományvédelmi ajánlások szerinti értékeken belül mozog.

II. Csömöri István középiskolai tanári oklevelének restaurálása

A Magyar Képzőművészeti Egyetem Levéltárának állományában jelenleg 105 db egyedi oklevél található. E gyűjteményhez tartozik a pályázati támogatásnak köszönhetően restaurálásra került, *Csömöri István (szül. 1893. szeptember 7., Zenta) nevére kiállított és 1919. február 15-én keltezett középiskolai tanári oklevél (jelzete: MKEL 101/a. OKL 40).*

Az oklevél a restaurálást megelőzően súlyos állapotban volt, mozgatni nem lehetett, a feliratok megkoptak vagy leszakadoztak róla. Már a levéltár állományába való bekerülése előtt feltekert állapotban tárolhatták, állagromlásához a savas tárolóhenger is hozzájárulhatott.

Mielőbbi restaurálását intézménytörténeti szempontból is fontosnak tartottuk, mert az oklevél figurális és ornamentális díszítőkeretét Hegedüs László (1870–1911) festőművész tervezte, aki a Magyar Képzőművészeti Egyetem jogelődjében, az Országos Magyar Királyi Képzőművészeti Főiskolában tanított alakrajzot és festést a rajztanárjelöltek számára. A levéltárunkban eddig 3 ilyen illusztrációval ellátott tanári oklevelet azonosítottunk. Az alkotó aláírása (Hegedüs L.) az oklevél bal alsó sarkában látható.

Az oklevél, mint forrástípus, egyúttal az Országos Magyar Királyi Rajztanárvizsgáló Bizottság történetének kutatásához kapcsolódó dokumentum is. A Rajztanárvizsgáló Bizottság iratai szintén kutathatók a Magyar Képzőművészeti Egyetem Levéltárában.

Elhelyezés: Az oklevelet az MKEL 101/a állaghoz tartozó oklevelek gyűjteményébe helyeztük vissza és vékony savmentes kartonból hajtogatott palliumban helyeztük el a levéltári szakfelügyelet által megfelelően minősített levéltári raktárunkban (Bp., Andrássy út 71. főépület, Könyvtár, Levéltár és Művészeti Gyűjtemény szervezeti egység levéltári raktára). A raktárhelyiség száraz, ahol a relatív páratartalom és az éves átlaghőmérséklet az állományvédelmi ajánlások szerinti értékeken belül mozog.

A megvalósult restaurálási munkák részletes leírását Csuzi Enikő (Képiró Könyvrestaurátor Bt.) restaurátor mellékelt részletes beszámolója tartalmazza.

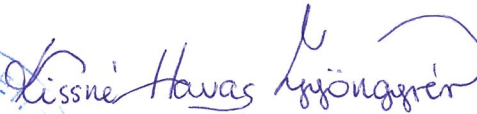
A Magyar Képzőművészeti Egyetem Levéltárának középtávú restaurálási tervei

Kiemelt figyelmet fordítunk a hallgatói anyakönyvek és egyedi levéltári dokumentumok restaurálására és az állományvédelmi ajánlásnak megfelelő hosszútávú megőrzésére. A hallgatói anyakönyvek jelentik a levéltár egyik leggyakrabban kutatott állományát, ezért szakszerű helyreállításukat követően elsősorban a 19. századi anyakönyveket szeretnénk digitalizálni. Az állomány megóvása céljából kutatói kérésre már nem tervezzük eredeti 19. századi hallgatói anyakönyvek kiadását, hanem digitális másolatban biztosítanánk azok kutathatóságát. Tervbe vettük továbbá az egyetem épületeihez kapcsolódó tervrajzok szakszerű restaurálását is, amelyeket szintén digitális formában szeretnénk kutathatóvá tenni.

Bízunk benne, hogy a következő évek során is részesülhetünk támogatásban a restaurálási terveink folytatásához. Ezúton is hálásan köszönjük az NKA Közgyűjtemények Kollégiuma Levéltári szakterület támogatását.

Budapest, 2026. szeptember 22.

A szakmai beszámolót összeállította:

Dr. Kissné Havas Gyöngyvér, PhD levéltáros
Magyar Képzőművészeti Egyetem
Könyvtár, Levéltár és Művészeti Gyűjtemény
mb. igazgatóhelyettese

Képiró Könyvrestaurátor Bt.

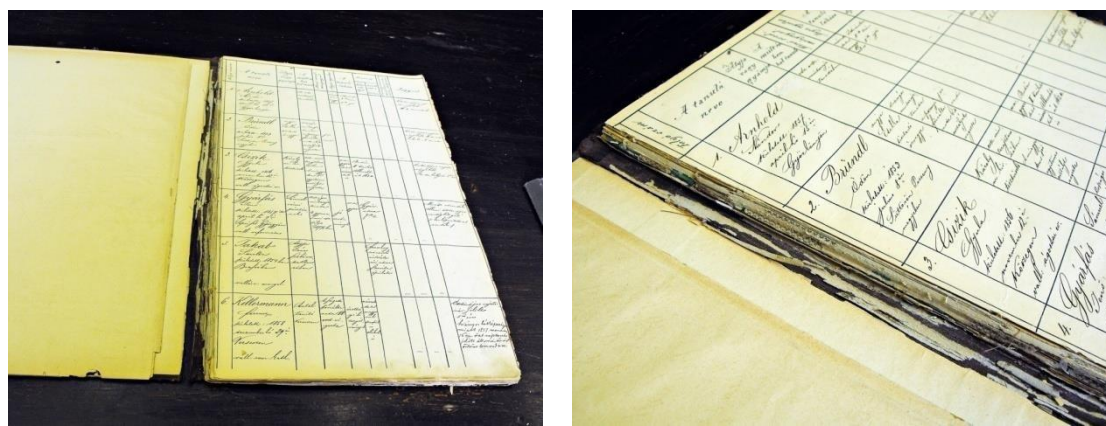
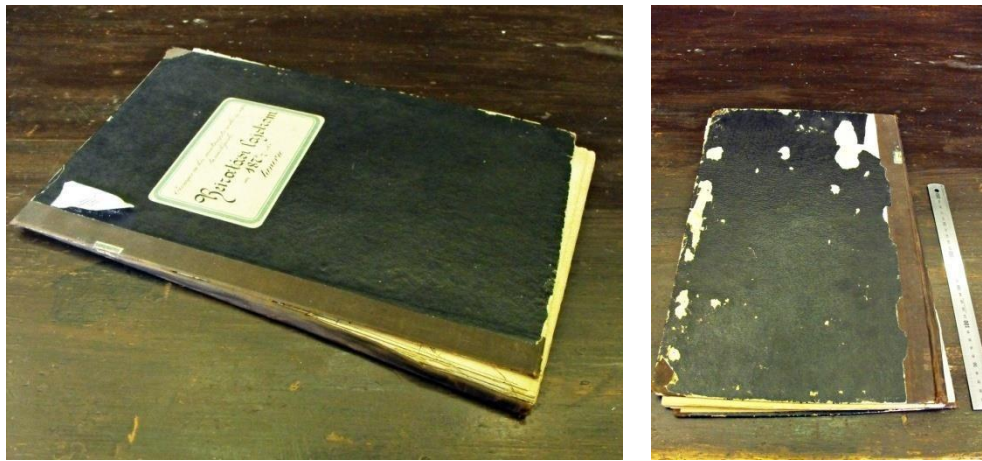
H - 2022 Tahí, Külső-nyulas u. 5.

Restaurálási leírás

a Magyar Képzőművészeti Egyetem Levéltárának
505111/04916 számú NKA-pályázatához

1.

Magyar Képzőművészeti Egyetem Levéltára (a továbbiakban: MKEL), 11/a. 1. kötet
Országos M. Kir. Mintarajztanoda és Rajztanárképezde, beíratási lajstrom az 1876/1877-es tanévre (a kötet mérete: 47 x 30 cm)

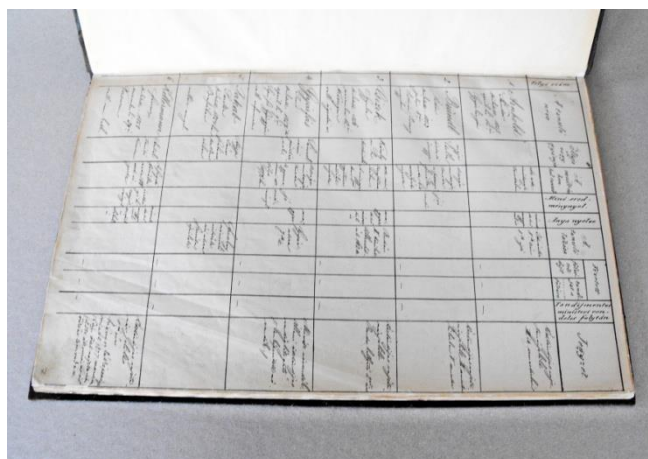
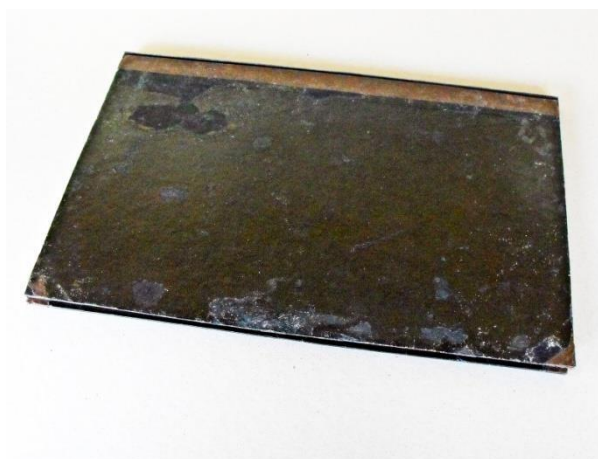
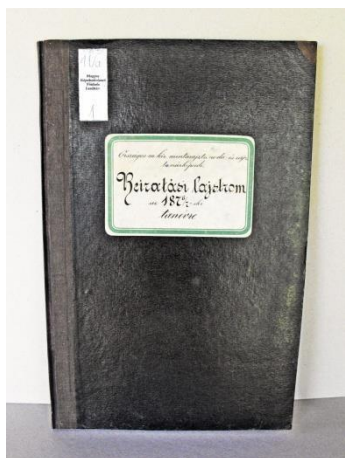
A kötet a restaurálás előtt

Állapotleírás: Az előtáblán nagy, kéziratos címkével ellátott, fekete papírral borított, sötétlila félvászon kötés. A kétlapos ívekből álló könyvtest fűzése szakadozottá vált, meglazult, néhány ív le is szakadt a könyvtestről. A könyvtáblák sarkai gyűröttek, hiányosak. A borítóvászon szétszakadt, kifakult, meggyengült, hiányos. A belső ívek lapjainak szélei gyűröttek, szakadozottak, hiányosak, a lapok porosak, néhol enyhén szennyezettek.

Restaurálási terv: A könyvtest mechanikai tisztítása (kiporolása, radirozása). A könyvtest ívekre bontása. A belső ívek lapjainak javítása japánpapír és Glutofix (cellulóz alapú ragasztó) segítségével. Ívek kialakítása a kiszakadt lapokból. Az első és utolsó ív előzékelése. Az eredetihez hasonló félvászon kötés készítése a meglévő borítópapír, címke és vászongerinc felhasználásával. Az előzékek kiragasztása. A kötet szükség szerinti retusálása.

Restaurálás menete: A könyvtest mechanikai tisztítása, majd ívekre bontása. A belső ívek lapjainak javítása. Ívek kialakítása. Az első és utolsó ív előzékelése. Az eredetihez hasonló

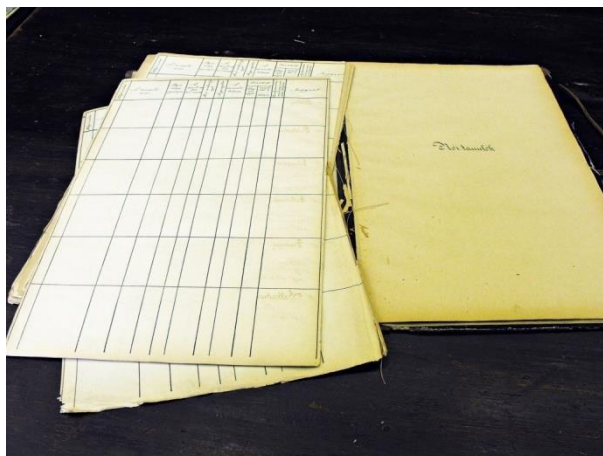
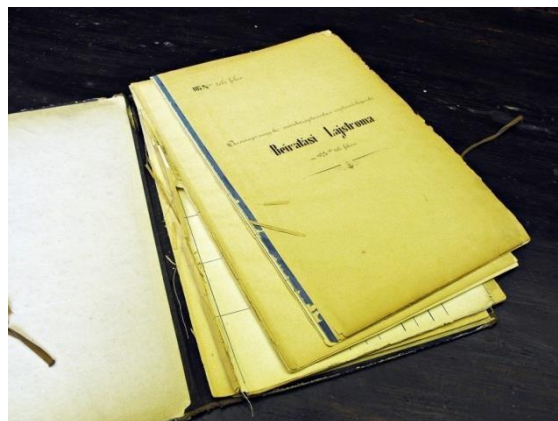
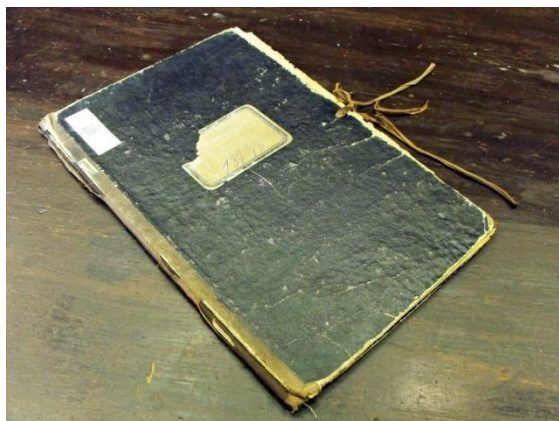
félvászonon kötés készítése a meglévő borítópapír, címke és vászongerinc felhasználásával. Az előzékek kiragasztása. A kötet retusálása.

A kötet a restaurálás után

MKEL, 11/a. 3. kötet

Országos M. Kir. Mintarajztanoda és Rajztanárképezde, beíratási lajstrom az 1878/1879-es tanévre (a kötet mérete: 46,3 x 30 cm)

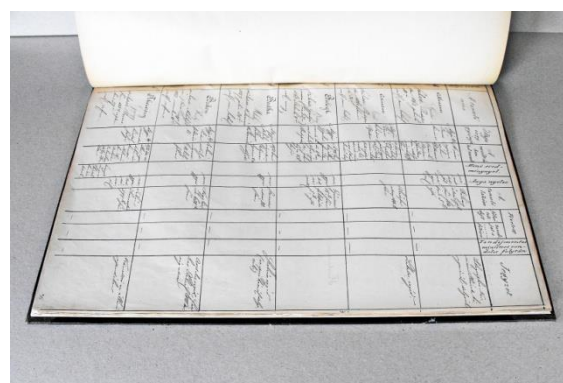
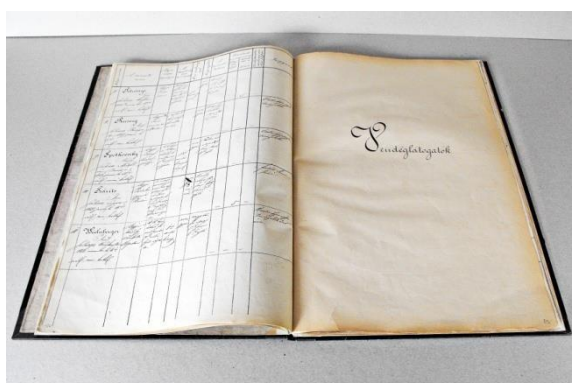
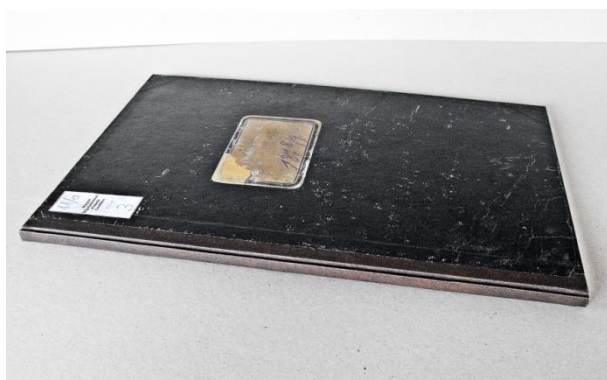

A kötet a restaurálás előtt

Állapotleírás: Az előtáblán nagy, kézírásos címkével ellátott, mappaszerűen kialakított, vászon kötőszalaggal zárható, fekete papírral borított, sötétlila félvászon kötés. A kétlapos ívekből álló könyvtest fűzése szinte teljesen szétszakadt, jó néhány ív leszakadt a könyvtestről. A könyvtáblák élei, sarkai kopottak, gyűrtek, hiányosak. A borítóvászon szétszakadt, kifakult, meggyengült, hiányos. A belső ívek lapjainak szélei gyűrtek, szakadozottak, hiányosak, a lapok porosak, néhol szennyezettek.

Restaurálási terv: A könyvtest mechanikai tisztítása (kiporolása, radirozása). A könyvtest ívekre bontása. A belső ívek lapjainak javítása japánpapír és Glutofix segítségével. Ívek kialakítása a kiszakadt lapokból. Az első és utolsó ív előzékelése. Az eredetihez hasonló félvászon kötés készítése a meglévő borítópapír, címke és vászongerinc felhasználásával. Az előzékek kiragasztása. A kötet szükség szerinti retusálása.

Restaurálás menete: A könyvtest mechanikai tisztítása, majd ívekre bontása. A belső ívek lapjainak javítása. Ívek kialakítása. Az első és utolsó ív előzékelése. Az eredetihez hasonló félvászon kötés készítése a meglévő borítópapír, címke és vászongerinc felhasználásával. Az előzékek kiragasztása. A kötet retusálása.

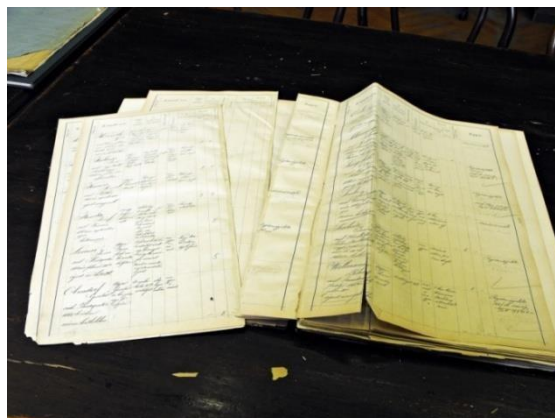
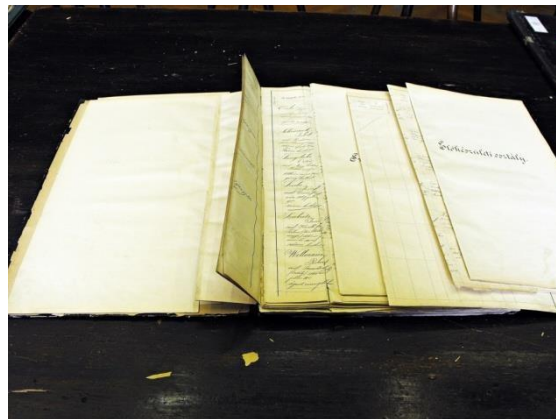
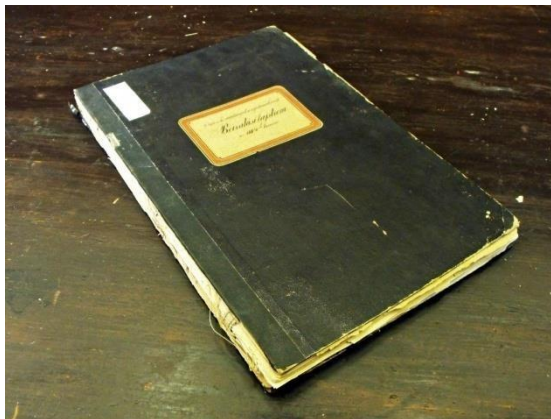

A kötet a restaurálás után

3.

MKEL, 11/a. 10. kötet

Országos M. Kir. Mintarajztanoda és Rajztanárképezde, beíratási lajstrom az 1885/1886-os tanévre (a kötet mérete: 47,5 x 31,5 cm)

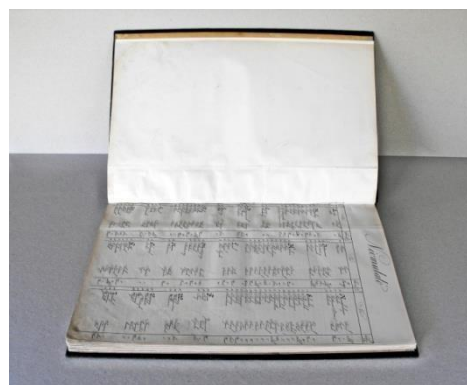
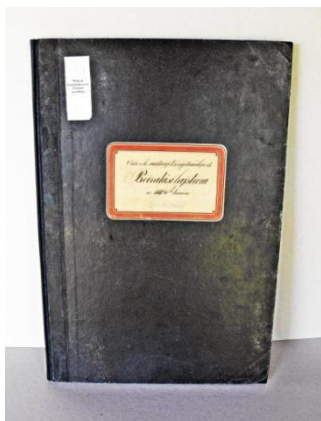
A kötet a restaurálás előtt

Állapotleírás: Az előtáblán nagy, kézírásos címkével ellátott, fekete papírral borított, fekete félvászon kötés. A kötet két részből áll, az első negyven lap könyvtestként a könyvtáblába rögzített, a második hasonló méretű rész ellenben nincs rögzítve a könyvtáblára. Az első, könyvtáblára rögzített rész lapjait pengével elvágták. Az említett könyvtest fűzése meglazult, néhány ív le is szakadt a könyvtestről. A belső ívek lapjainak szélei gyűrődtek, szakadozottak, hiányosak, a lapok porosak, néhol enyhén szennyezettek. A könyvtáblák sarkai gyűrődtek, hiányosak. A borítóvászon szétszakadt, kifakult, meggyengült, hiányos.

Restaurálási terv: A könyvtest mechanikai tisztítása (kiporolása, radirozása). A könyvtest ívekre bontása. A belső ívek lapjainak javítása japánpapír és Glutofix (cellulóz alapú ragasztó) segítségével. Ívek kialakítása a kiszakadt lapokból. A két könyvtest összefűzése. Az első és utolsó ív előzékelése. Az eredetihez hasonló félvászon kötés készítése a meglévő borítópapír,

címke és vászongerinc felhasználásával. Az előzékek kiragasztása. A kötet szükség szerinti retusálása.

Restaurálás menete: A könyvtest mechanikai tisztítása, majd ívekre bontása. A belső ívek lapjainak javítása. Ívek kialakítása. A két könyvtest összefűzése. Az első és utolsó ív előzékelése. Az eredetihez hasonló félvászon kötés készítése a meglévő borítópapír, címke és vászongerinc felhasználásával. Az előzékek kiragasztása. A kötet retusálása.

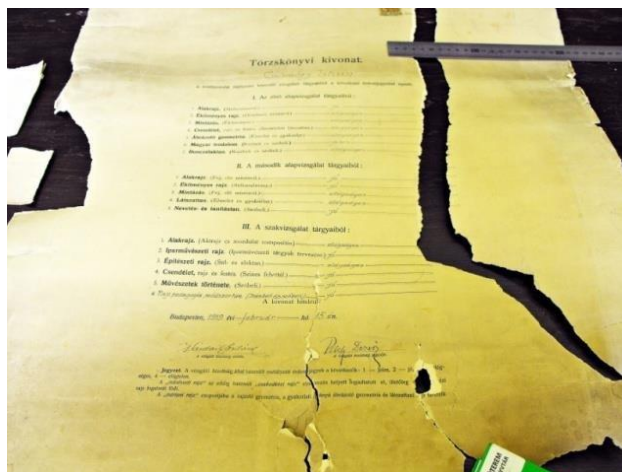

A kötet a restaurálás után

4.

MKEL, 101/a. (Oklevelek, emléklapok gyűjteménye), OKL 40.

Csömöri István középiskolai tanári oklevele, 1919. február 15. (méret: 80 x 54 cm)

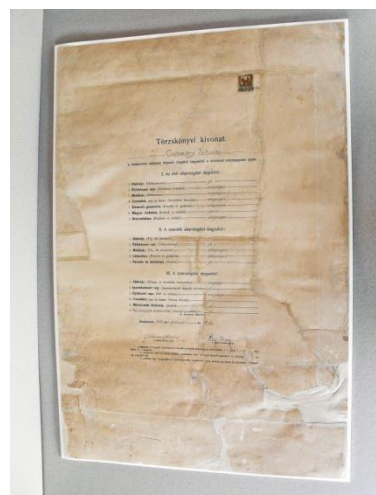
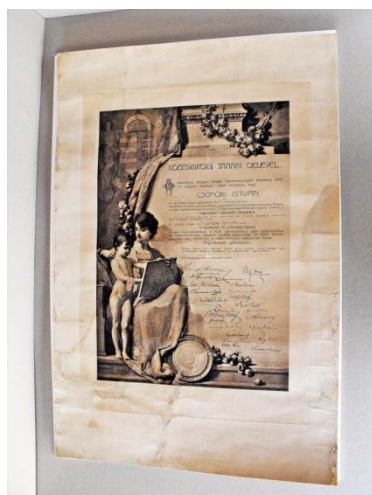

Az oklevél a restaurálás előtt

Állapotleírás: Vastag, nagyjából 150–160 gramm/m² súlyú, savas papíron lévő, különböző színű tollal jegyzett aláírásokkal ellátott, szárazpecsétes nyomat. A nem megfelelő méretű papírtekercsben való tárolás nyomán az oklevél két részre szakadt, gyűrötté, szakadozottá vált, deformált és hiányos lett. Az oklevél rendkívül poros, enyhén szennyezett. Az oklevél pH-értéke: 4,5.

Restaurálási terv: Az oklevél portalanítása, rádirozása, majd savtalanítása BookKeeperoldattal. A részekre szakadt dokumentum összeragasztása, kiegészítése japánpapír és Glutofix segítségével. Az oklevél kipréselése, majd retusálása. Vékony savmentes kartonból hajtogatott pallium készítése, a dokumentum védelme érdekében.

Restaurálás menete: Az oklevél portalanítása, rádirozása, majd savtalanítása BookKeeperoldattal. (Az oklevél pH-értéke a savtalanítás után: 7,3) A részekre szakadt dokumentum összeragasztása, kiegészítése japánpapír és Glutofix segítségével. Az oklevél kipréselése, majd retusálása. Vékony savmentes kartonból hajtogatott pallium készítése a dokumentum védelme érdekében.

Az oklevél a restaurálás után

Csuzi Enikő

Csuzi Enikő
műhelyvezető könyv- és papírrestaurátor
Képiro Könyvrestaurátor Bt.